

Indrukken en Herinneringen door J. de Meester - XII

Het behoort, meen ik tot de uitzonderingen, 'n Nederlandschen naam niet in Nederlandsche woordenboeken en wel bij Larousse vermeld te zien. Graaf Alfred Nieuwerkerke is een grand-seigneur en tevens een beeldhouwer geweest, te Parijs geboren, van Nederlandschen bloede. In de kerk te Saint-Gratien vindt men een standbeeld, door hem gemaakt voor „le Père la Pensée”, den aldus door zijn soldaten genoemden maarschalk van Lodewijk XIV, Catinat, die als soldaat begonnen was en, in ongenade gevallen, zich op het kasteel te Saint-Gratien terugtrok, waar hij in druk gekomen „Mémoires” heeft geschreven.

Dezelfde kerk heeft nu ook een grafmonument voor Prinses Mathilde Bonaparte, de oomzegster van Napoleon I (dochter van Jérôme) en eenigen tijd beschouwd als de aanstaande echtgenoot van Napoleon III. Zij was een belangwekkende vrouw, die op haar landgoed te Saint-Gratien kunstenaars en schrijvers noodde. Graaf Nieuwerkerke was een vriend uit haar jeugd.

Aan Montmorency is de naam van Rousseau verbonden, o.a. door zijn verblijf op de nog bestaande, maar gansch verbouwde en nu aan een straat staande „Ermitage”. Montmorency ligt hoog boven Enghien en Saint-Gratien. Talloze litteraire en andere herinneringen zijn hier als voor het oprapen (in het stadhuis is een Rousseau-museum) en wie aan het station een auto neemt, zooals er des zomers bij elken trein staan, kan in korten tijd heel wat oude en nieuwe landelijke schoonheid zien. Door bosschen gaat het op en af. Dikwijls ziet men er schilders zitten. Voor wandelaars is zeer bezwaarlijk, dat van het bosch 't meeste is afgesloten, en niet met bordjes voor de leus, als bij ons in Gelderland, „veur de streupers” zooals het daar heet; maar met een uit muren en rasterwerk blijkenden ernst, welke dan ook nog met voetangels dreigt.

Om vrij te wandelen, moet men verder, maar dan is er ook keus te over. De Oise is, als sommige menschen, een bescheiden weldoener. Het oude dorp Auvers-sur-Oise ligt op een helling boven dat liefelijke stroompje; helaas ligt er een nieuw dorp in het dal; nochtans heeft men boven bij de XIII-eeuwsche kerk een uitstekend uitzicht. Vele schilders werkten er — ook Vincent van Gogh, die er is gestorven. Hij is er maar ruim twee maanden geweest, maar de geneesheer, Dr. Gachet, die met de groote Fransche modernen was bevriend geweest, o.a. met Cézanne, zag al spoedig „een reus” in hem en schreef na zijn dood aan Theo van Gogh: „Voor hem is het woord liefde voor de kunst onjuist, men moet zeggen geloof, „croyance jusqu' au martyre.” Hij ligt er nu met dien broeder, die hem zes maanden overleefd heeft, op het kleine kerkhof tusschen de korenakkers. Iets noordelijker ligt het stadje L'Isle-Adam, ook aan de Oise; de rivier vormt er twee eilandjes. Men kan er zwemmen en velerlei sport doen en 't eikenbosch dat op de heuvels erboven begint, is ongeveer 1700 H.A. groot.

De Nederlander, die voor het eerst in deze buurt en dus per D-trein naar Parijs komt, doet het best per sneltrein, — er

rijden er vele — terug te keeren tot Chantilly. 't Is het weelderigste oord van den omtrek. De dwaas, die mijn liefde voor paarden deelt, haalt te Chantilly zijn hart op en niet alleen op wedrendagen, integendeel, juist op de zomerochtenden dat er geen courses zijn en hij de weelde van het paardenbezit te Enghien bij het uitrijden krijgt te aanschouwen. De vierde zoon van Louis Philippe, de eerste duc d'Aumale, die de erfgenaam van de Condé's was, heeft het werk van den in 1830 gestorven

HANS KINDLER (Zie Indrukken)

laatst Condé voortgezet en op de plaats, waar het oude kasteel had gestaan, 'n nieuw laten zetten, dat hij in 1886, met behoud van vruchtgebruik tot zijn dood (1897), aan het Institut de France heeft geschonken.

Door veelvuldige schatten, waarbij een ongelooflijk aantal in dubbelen zin kostbare portretten, door een boekerij en wat niet al, is dit kasteel een kostbaar museum. Met een park er om heen, ligt het dicht bij de stad aan den ingang van een bosch, dat door de talrijkheid en de regelmatigheid van zijn wegen, lanen en paden (layons) het meest „comfortable” woud van de wereld is; om te wandelen wel wat eentonig, maar van een deftige genoeglijkheid om door te fietsen of door te tuffen (de paardrijders hebben hun eigen wegen!).

Het bosch van Chantilly is het eerste van een reeks bosschen, zich eenigermate in waaivorm naar het noorden, zoowel westelijk als oostelijk uitstrekkend. De Oise regeert met haar zijriviertjes, waarvan de Nonette een van de aardigste is.

Aan dit riviertje ligt als een kostelijk staal van welbewaarden ouderdom het stadje Senlis, waar men u een weiland toont met aan twee kanten onderaardsche gangen, uit welke eens menschen en wilde dieren zijn te voorschijn gekomen om elkander te bevechten! Want dit is een Romeinsche arena geweest. De eerste Fransche koningen,

van Clovis I (481) tot Hendrik IV hebben te Senlis hun residentie gehad. Dit stadje van nu circa 7000 inwoners heeft zóoveel kerken gekregen, dat men alleen de beste gebruikt en er bijvoorbeeld vlak bij de groote hoofdkerk, aan de Heilige Maagd gewijd, een Sint Pieterskerk staat, met twee torens in verschillende stijlen en met dertiende-eeuwsche gewelven. Een gedeelte ligt vrijwel in puin, maar wat nog staat, doet dienst als markt! De uitstalling van groote stukken vleesch als in een slagerswinkel, van kazen en ronde botergevaarten, van groenten, tomaten, en kersen en appels,

waarbij dan nog kramen met kleurige boersche kleedijen, alles vóór en in die indrukwekkende oude gewelven, is zonderling maar schilderachtig. Ook de schouwburg is een vroegere kerk en een andere, 12de eeuwsche, was te koop.

De stad is bijna geheel door een wal met zeer ouden, aan den buitenkant diepen muur omringd. Aan dien lommerijken wal grenzen lommerijke tuinen met oude, ruime huizen, die aan smalle straten staan, nog romantischer, vaak, door veel stijgen of dalen. Aan het belangrijkste brok van den wal ligt de ruïne van het kasteel der Fransche koningen; er zijn gedeelten van meer dan duizend jaar oud en men wijst u een griezelige duisternis, die het begin is van een onderaardsche gang, welke ver het bosch in voert... Merkwaardiger nog is hetgeen er nog over bleef van een Gallo-Romeinschen ringmuur, die eenmaal de veel kleinere veste Augustomagus omsloot.

Al 't ouds van Senlis ligt aan de wallen of aan smalle hobbelijke straatjes, welke aan twee zijden dalen naar wat de hoofdstraat van de stad is en tevens de voortzetting van den straatweg, die uit Parijs door het bosch van Chantilly voert en van Senlis door het bosch van Halatte naar Compiègne. Het kenmerkende van al deze bosschen zijn de talrijke rechte wegen en lanen. Zij geven aan de wandeling stijfheid, doch wel ziet men prachtig hout en van groote verscheidenheid. Het is een sedert eeuwen door de machtigen der Fransche aarde gecultiveerde natuur, wat ook de vele vijvers bewijzen. Voor fietsrijders is de streek ideaal.

Door golvend graan van de wouden gescheiden, ligt, dicht omhuifd door het loover der wallen, het torenrijke oude stadje. Achter dien wal, in een grooten tuin, met gazons, waar acacia's geurden, mocht ik luisteren naar het spel van Hans Kindler. 't Is de tuin zijner woning vol jong geluk, waar hij de zomermaanden uitrust, na winters vol werk in de Nieuwe Wereld. Hoe kort lijkt het me geleden, dat ik dezen vader van drie kinderen te Rotterdam in het tuintje zijner vele pianolessen gevende moeder, over de sloot en het verre „weiland van Hoboken” heen, de koeien hoorde roepen, door in een opgerold muziekschrift hun geloei na te bootzen. De dieren kwamen, het een na het ander... Nu is hij beroemd in Amerika, de eerste cellist in de U.S.A., die er al eens het beste orkest, dat van Philadelphia, mocht besturen! Nu komen de menschen, wanneer hij roept.